

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Kmetsko zavarovanje.

Svoje stališče glede kmetskega zavarovanja smo že v zadnji številki označili: mi smo zoper vsaktero novo obremenitev kmeta; tistim ki so prišli ob možnost, da delajo, ali vsled nezgod ali starosti, naj se iz splošnih državnih sredstev (tu se ne gre za toliko denarja, kot za nove kanone) izplačuje toliko, da ne padejo občinam na šibke rame. To stališče je pravično, ker je kmet do starosti že dovolj znoja pustil, ko je pomagal vleči državni voz kot vojak in davkoplačevalec. Kmetski poslanci so dovolj številni v državnem zboru, da to dosežejo, če bi bili vsi pravi kmetski poslanci.

Klerikalci dr. Žitnik, dr. Šušteršič in dr. Krek so se odločno zavzemali za kmetsko zavarovanje v obliki, kakor ga pripravlja zakonski načrt, ki ga je po njih pritisku predložila vlada. S tem svojim žalostnim uspehom so se ti gg. hvalisali v „Slovencu“ in „Domoljubu“ misleč, da „neumni kmet“ itak ne spregleda in bo pokimal ter po navadi kričal „živio,“ ko bode kaplan dal znamenje.

„Domoljuba,“ kjer so posebno gorko pisali za novi davek, bomo še doslovno navedli, danes se sklicujemo le na „Slovenca“, kamor je stalni poročevalec „Slovenca“ z Dunaja (dr. Žitnik) večkrat pisal, kako velikega pomena in koristi za kmeta bo nova postava. In na shodu klerikalnih zaupnikov je dr. Šušteršič dejal, da je največji uspeh klerikalcev vladna predloga o splošnem ljudskem zavarovanju. Doslovno je dejal: „Poslanci S. L. S. smo bili vedno v prvi vrsti med onimi, ki so zahtevali, da to zavarovanje ne sme biti omejeno samo na delavce, kakor so hoteli socijalni demokratje, ampak tudi na malega kmeta in obrtnika, ki sta tudi samo delavca in družega nič.“ To je jasno, da bolj jasno biti ne more! „Zaupniki“, ki so poslušali te besede dr. Šušteršiča, pa so bili sami duhovniki, ki bi jih novi davek, dosežen po S. L. S., nič ne bolel. Zato so kakor besni ploskali. Še v oklicu za vsekmetski

shod je dr. Krek pisal o tej „občekoristni (!! tako piše kmetski poslanec!) socijalni napravi naše države.“

Vsak samostojen kmet ve sedaj, kako zanj skrbe klerikalci. Najbrž je že za vsako pomoč prepozno.

Kmečki shod v Ljubljani dne 31. prosinca.

Klerikalci so za 31. p. m. sklicali v ljubljanski „Union“ shod kmetov iz vse dežele, da dobe pohvalo ker so izposlovali novi davek, iz kojega bi kmet redil velikansko množino uradov in pisarn, kar pa bi ostalo, bi se mu v malih kroncah izplačevalo, če slučajno doživi 60. leto.

Kmalu po sklicanju shoda so začeli duhovni z dežele pisariti, da stvar ne pojde tako gladko, ker „kmetavzu“ nekaj ni prav. En čas gg. v Ljubljani niso verjeli, češ te bomo že potlačili in vrgli ven kot „liberalce.“ Ko so pa dr. Kreka nagnali v Šmartnem pri Litiji, ko se je čulo, da so po Dolenjskem kmetje hoteli farovže naskočiti in nič več v cerkev hoditi, se je začel strah pri ljubljanskih duhovnikih. Brž so shod odpovedali, češ da preveč ljudi pride. Dolenjce in Notranjce so izključili pri novem shodu, ki so ga sklicali le za ljubljanske okoličane in Kamničane. Pa tudi ti so jih povedali, dasi so bili najhujši klerikalni backi: Dr. Šušteršiča in Kreka niso hoteli poslušati, predsedstva ne voliti, pač pa krepko zaklicali: „doli s farji, doli s takimi poslanci. Če bi kmetje bili poslanci, bi take neumnosti ne napravili.“ Govornike pri duhovniški mizi je razumelo le par ljudi. Sklenilo se je z vsemi proti duhovskim glasom, da morajo poslanci biti proti vladni predlogi.

Tako je kmet zaigral in gg. duhovniki s Krekom načelu morajo plesati po taktu, ki ga kmet veleval. Izkazalo pa se je jasno, da ti duhovski in ne kmetski poslanci ne vejo, kaj želi ljudstvo, ker ga pravočasno ne vprašajo. Sedaj bo prepozno, kajti če bodo zdaj

res klerikalci na Dunaju proti novemu davku nastopili, bi se jim vsi smejali ter pokazali prejšnje govore, ko so navdušeno govorili za tisto, čemur bi zdaj morali nasprotovati.

Politične vesti.

Ljudstvo je govorilo. Klerikalni širokoustneži so ob času volitev na svojih shodih ljudstvu obetali zlate gradove in večno zveličanje, če bodo z njimi volili. Lahkoverno ljudstvo jim je verjelo in šlo zanje v boj. Mi smo volilce pravočasno svarili, naj jim nikar nič ne verjamejo. Svetovali smo ljudstvu, naj si izbira svoje zastopnike izmed sebe, može, ki poznajo njih potrebe in težave. Naši dobri nasveti niso obveljali. Klerikalci so zmagovali po celi deželi. Dobili so vso moč v svoje roke. Zato so pa tudi za vse, kar se v dež. zboru sklene, oni sami odgovorni. Za obljubami pridejo dejanja. Poglejmo nekoliko, kaj so ti osrečevalci našega ljudstva dosedaj koristnega storili. Komaj so vstopili v deželni zbor in še predno so za ubogega kmeta kaj storili, so na predlog dr. Šušteršiča zboljšali uradnikom plače, kar bo stalo vsako leto do 180 tisoč kron več, kakor dosedaj. Da bodo imeli za svoje namene več denarja na razpolago, so sklenili najeti na račun kranjske dežele 10 milijonov kron posojila. Od tega posojila bo treba plačevati obresti in anuitete nad 700.000 K letno, in vse to bo prišlo lepo na davke. Davkopllačevalci bodo kmalo bridko čutili, kaj se to pravi, voliti klerikalce v deželni zbor. V državnem zboru so pa kuhali zopet nov davek. Klerikalec dr. Krek

je bil zato, da naj tudi mali kmetje plačujejo davek za starostno zavarovanje. Ko bi dosegli 65 let, bi dosegli zelo malo preskrbo. Kje bo revni kmet jemal denar, da bo plačeval svojo zavarovalnino, o tem učeni dr. Krek ni veliko premišljeval. To skrb je prepustil revnemu kmetu. Namesto, da bi se malega kmetiča popolnoma oprostilo dosedanjega zemljiškega davka, pa se mu hoče še novega naložiti. Po celi deželi je zavladala obče nejevolja. Klerikalni voditelji so to opazili in skušali ljudstvo potolažiti. Sklicali so kmečki stanovski shod v Ljubljano in sicer le za svoje zaupnike iz par sodnih okrajev; drugi pridejo pozneje na vrsto. Ljudstvo je res prišlo. Udeležba je bila nenavadno velika in klerikalni voditelji so mislili, da bo to navaden klerikalen shod, ko ljudstvo svojim govornikom le kima in pritrjuje, ne da bi kaj mislilo. Bilo je nekoliko drugače. Poslanca dr. Šušteršič in dr. Krek sta se kar ustrašila svojega vedno dobrega, danes pa tako nevoljnega ljudstva. Tako je bobnelo po obširni dvorani, da sta z največjo težavo nekoliko govorila. Dr. Krek je bil vsaj toliko pošten in priznal, da je za svojo osebo za starostno zavarovanje kmetov. Toraj za nov davek. Dr. Šušteršič je hitro spoznal kritični položaj, pustil svojega tov. dr. Kreka na cedilu ter hinavsko trdil, da je on (Šušteršič) odločen nasprotnik prisilnega zavarovanja. Ta manever ni veliko pomagal. Tudi klerikalni kmetje se ne pustijo vedno imeti za norca. Za to sta dobila oba voditelja S. L. S. hrupne in javne dokaze. Oba sta zlezla lepo pod klop in prosila, da naj ljudstvo samo odloči, kaj naj se stori in kako da naj bi se glasovalo. Šušteršič je predlagal, da naj se voli v ta namen predsedstvo in

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije. Spisal Josip Premk.

(Dalje.)

In segel je po zamazanem lističu, ki je ležal na mizi in bral polglasno:

Dragi Serafin!

Ne vem, čegava roka ti bo oddala to pismo. Oddam ga sojetniku, ki je danes prestal svojo kaznen in mi obljublja, da ga po kakem pastirju pošlje tebi. Morda se čudiš besedi „sojetniku.“ Da, zdaj sem v ječi. Ne čudi se! Živega človeka in posebno takega, ki ne klone rad hrbitišča, lahko doteče vse. Tudi tebi je Plato lepo postregel takoj za zajutrek, kako ti pripravi obed, pričakuj, a večerjo si že sam lahko predstavljaš, ako te ne bo pustil vedno pri zajutreku, ki ga uživaš tam gori na planinah. No, tudi mene je izplačal. Prodalo se je nekaj monastirskega posestva, kdo je to storil, si lahko misliš — seveda Plato sam, denar pa je romal v žep njegovi ljubici Klotildi — a obsodili so mene kot krivca. Kaj hoče ubog irmonah proti vladiki, kojemu je podložno cerkveno sodišče,

ako mi odvzame blagoslov in me zapodi na cesto kot psa, ki je vkradel klobaso. Radi razžalitve cerkvenega sodišča pri obravnavi sem obsojen na mesec dni zapor. — No, ne škodi nič! Tudi jetnike je dobro spoznati, ako se bavi človek s spoznanjem, ki je za življenje nad vse potrebno.

Mene je Plato nekoč nazval zasmehujoče „modrijana“. Kot takemu mi je torej vsojeno večno siromaštvo — toda glej — nikakor ne obupujem, saj je življenje kakor umetno tkana mreža — kadar je nevarnost, jo bom prerezal. Nikdar nisem obupaval — zdaj se je pa mirni golobček izpremenil... Prijatelj — končati se mora trpljenje moje in — Tvoje!

Pozdravlja Te

Tvoj German.

Serafin je čital pismo — zopet je premišljal in si belil glavo. „Nesrečnež je radi mene v ječi. Brez kruha je revež in vendar junak ni obupal. Zgubil ni poguma in hoče — rešiti tudi mene!“

S težkimi koraki je premeril sobo od kota do kota. Kmalu potem so se polagoma odprle vrata in v sobo je vstopil sivolas starec prav tak, kakeršnega si je predstavljal Serafin v sanjah, ko se mu bodo tresle kosti, stopajočemu v dolino.

da naj se o predlogih glasuje, a vsled velikega hrupa to ni bilo mogoče. Ljudstvo je enkrat svojim voditeljem odkrito ugovarjalo. To je vsekako lep pojav ljudske zavednosti. Upajmo, da bo ono še večkrat prišlo do besede.

Shod zaupnikov narodno-napredne stranke se je vršil 2. t. m. v Ljubljani ob številni udeležbi. Podrobno poročamo prihodnjič.

Turki in Bolgari. Ker so se Bolgari proglasili za popolnoma svobodne od Turčije in zasedli orijentno železnico, bodo morali Turčiji plačati 82 milijonov frankov odškodnine.

Domače vesti.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: g. Ivan Inocente nabral v veseli družbi v Hraščah pri Moreli pri igri „bum“ K 2.—, ga. Ivanka Jurca nabrala v hotelu „Ribnik“ pri koncertu na orgljice K 3.—, br. F. Žnidaršič K 1.—, g. J. Jager v Tihi dolini nabral K 4.—, dr. J. Kotzmuth in br. V. Zaletel mesto zdrav. honorarja K 3.—. Iskrena hvala! Na zdar!

Koncert tamburaškega kluba „Sovič“ se je v vsakem oziru prijazno obnesel. Posebna hvala gre marljivemu zborovodji g. Stritarju, ki je v tako kratkem času tako izborna izvežbal tamburaše. Tudi žaloigra „To sem bil jaz“ se je izvrstno igrala. Vsa pohvala igralcem in igralkam. Živeli!

Srebrno poroko praznujeta dne 9. t. m. postojnski župan g. Gregor Pikel in njegova gospa soproga, rojena Kalister. Želimo jima ob tej priliki še mnogo srečnih dni!

Na izrednem občnem zboru dne 3. t. m. je Nar. Čitalnica v Postojni izvolila sledeče gg: Predsednik g. F. Gerstenmayer, podpredsednik g. Kutin, blagajnik g. J. Milavc, tajnik g. D. Dereani ml, knjižničar g. Stritar, odbornika g. A. Avsec in J. Šilec.

„Prostovoljno gasilno društvo“ v Postojni, vabi na veselico katera se vrši v nedeljo, dne 7. svečana 1909 v prostorih hotela „Ribnik“. Vspored: 1. Šaljiva loterija. 2. Petje. 3. Prosta zabava in ples. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstop 50 vin., z družino 1 K. Redni člani v društveni obleki so prosti. Ker je čisti dobiček namenjen v prid bolniški in orodjarski blagajni, se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Na obrtnem shodu v Postojni, ki se bode vršil v nedeljo, dne 7. svečana od 3. uri popoldan v prostorih občinske pisarne, bode temeljito poročal gosp. Engelbert Franchetti o pomenu organizacije obrtnikov v splošnem, združnem in društvenem zakonu. Dandanes je neobhodno potrebno vsakemu obrtniku, da ima nekaj pojma o združnem življenju, zlasti da pozna razliko med kolektivno in pa strokovno zadrugo. Zanimivo je tudi vedeti razliko pri obrtnih zadrugah na Kranjskem in pa po drugih kronovinah. Poročila gospoda dr. Fran Windischer-ja in pa gospoda Ferdo Primožiča o raznih obrtnih zadevah bodo jako zanimiva, in prepričani smo, da bodo navzoči obrtniki z izvajanjem poročil jako zadovoljni, ker bodo v vsakem oziru poučljiva. Vsled tega še enkrat opozarjamo obrtnike postojnskega okraja, da se njim v namen prirejenega shoda v največjem številu vdeleže in da poročevalcem „Slovenskega obrt-

Ljubezen do domovine.

(Pismo očeta svojemu sinu. Spisal V. Travner.)

Dragi sin!

O važni stvari Ti hočem danes poročati, o stvari, ki je za Te večje važnosti kakor ljubezen, ki družni najina srca: o ljubezni do domovine, do tiste matere nas vseh, ki nam je dala naše vse, brez katere mi sploh živeti ne bi mogli in katero moramo zato ljubiti tako kakor očeta ali mater, bolj kot kateregakoli človeka. Zato pa poslušaj pazno moje besede, utisni si jih globoko v srce in ravnaj se po njih vse dni svojega življenja!

Čemu sem Slovenec? Ker je ona, ki me je rodila, me vzgojila, ki je z menoj delila veselje in britkost, ker je moja mati Slovenka. Ker so Slovenci vsi, ki me ljubijo: moj oče, bratje, sestre, sorodniki, znanci in prijatelji. Ker so bile prve besede, ki sem jih čul, slovenske. Gore, ki obdajajo naš dom, holmi in griči, ravno polje, vasi, sela in mesta vsi, vsi Ti nam govore: „mi smo slovenski.“ Reke, potoki in studenci, ki se pretakajo po naši domovini so slovenski. Šumeči gozd ti pravi, da je slovenski. Vsa živa in neživa narava, ki Te obdaja, je slovenska. Čemu sem Slovenec?

Ker je moj narod še tako čil in krepek, dasi je tako majhen, dasi je živel samo žalostne čase, dasi so ga vsi le prezirali, črtili in zatirali. Ljubim svoj dom, ker je stala tu zibel toliko vrlih mož, ki so radi žrtvovali za svoje vzore telesne in duševne, moči, čast, imetje, blagostanje — vse. In koliko jih je, katerih imen sicer ne poznamo, katerih dela pa žive večno med nami! Ali naj živim samo zase, ki ne vem niti ali bom jutri še živel ali ne? Malo let po smrti me bodo pozabili vsi in nihče ne bo vedel, ali sem nosil škrlat ali be-raško suknjo. Naš narod pa ne bo še umrl tako hitro. Mene in Tebe še ni bilo, naš slovenski jezik, naš narod pa je že preživel stoletja in stoletja. In ko ne bo od nas vseh, ki živimo sedaj, niti trohice več, bo še živel naš narod. V svojem jeziku preživimo tisočletja.

Premlad si še, da bi umel popolnoma, kaj se pravi: narod, domovina. Umel pa boš, ko boš starejši. Vendar ljubi že sedaj svoj lepi materni jezik kot najdragocenejšo dedščino z vsem srcem. Žrtvuj rad vse, karkoli bo zahtevala domovina od Tebe, misli nanjo ob vsaki priliki! In še tedaj, ko Ti bo ugašalo življenje, blagoslavljaljaj sveto zemljo svojih očakov in umirajoč poljubljaljaj še častitljivo slovensko trobojnico!

Tvoj oče.

niškega društva v Ljubljani“, katero priredi shod, pokažemo naše simpatije. Torej obrtniki! Na svidenje v nedeljo na shodu.

„Javno ljudsko knjižnico in čitalnico“ smo ustanovili v Spod. Logatcu. Imamo tudi že precej veliko knjig; poučnih in zabavnih. V čitalnici se nahajajo časopisi vseh strank.

Klerikalec Matevž Slabe p. d. Bivc je govoril o cerkveniku in organistu g. Ant. Vilarju, da je nago žensko fotografiral. G. župnik ga je tudi zaradi tega odstranil iz službe. Pričela se je tožba. Bivc je moral končno obrekovanje javno pred cerkvijo preklicati.

Gasilno društvo je imelo veselico pri Kramarju z vstopnino za nečlane 1 K. To je previsoko za naše ljudstvo. Če bi bilo od 40 do 60 h bi bila gotovo večja udeležba.

Vipavsko pevsko društvo ima svoj občni zbor dne 8. svečana zvečer ob 7. uri v društvenih prostorih v Vipavi.

Pešizlet, ki ga je priredila „Narodna čitalnica“ postojnska dne 31. prosinca t. l. v Matenjovas, je vrlo dobro uspel. Izleta so se društveni člani z rodbinami polnoštevilno udeležili in tudi drugih prijateljev društva se ni pogrešalo. Razvila se je živahna zabava, katero so pevci z lepo pesmijo še povzdignili. Obilo smeha in dobre volje vzbudila je tudi šaljiva pošta. Da se je mladini še posebno ustreglo s plesom, ni treba posebej povdarjati. Šele ob pozni uri so se pričeli izletniki vračati proti domu z zavestjo, da so v okrilju „Narodne čitalnice“ preživeli nekaj prijetnih uric, in vsestransko se je čula želja, da bi to ne bil prvi in zadnji izlet probujene čitalnice.

Poročil se je gosp. Rajko Božič učitelj v Mengšu z gospico Franico Verhovnik. Bilo srečno.

V Ljubljano jo dajmo! veseloigra v 3 dejanjih so uprizorili na Svečnico v Zagorju preizvrstno naši vrli fantje in dekleta. Vadil jih je in tudi sam igral najtežavnejšo vlogo predsednik fantovskega kluba gosp. Alojzij Domicelj, kateremu gre vsa hvala in čast, da so se Zagorci zopet enkrat postavili. Hvala tudi vrlim fantom iz Kala, ki so poleg domačih, večinoma pa sami kaj ubrano prepevali prelepe slovenske pesmi. Da se še večkrat vidimo ob taki priliki! Obisk je bil velikanski, kar kaže prelep dohodek, okroglo 220 K. Po vspredu je mladina tudi malo zarajala, pa ni bilo nič hudega, kar bodi povedano „Domoljubu“ na ves glas; saj ni bilo zraven nobene hčere iz Marijine družbe.

Čitalnica v Hotedršici je priredila 31. m. m. veselico, ki je jako dobro uspela. Bilo je toliko občinstva iz domače vasi ter iz sosednjih, da so bili vsi prostori obširne gostilne „Albreht“ nabito polni. Čitalnični pevci pod vodstvom priljubljenega nadučitelja g. J. Garvasa so zapeli nekaj narodnih pesmi, za kar so želi mnogo pohvale. Nato se je pričelo srečkanje in ples.

Pustni tatovi na delu. Na Ravniku nad Logatcem je uzmovič ukradel Jakobu Petriču 20 klobas.

„Prst božji“. V Hotedršici je pred nekaj časom poginila krava. Klerikalci so začeli trobiti, da je to očitna kazen božja, ker je gospodar naprednega mišljenja. Kmalo potem je poginila krava zagrizenemu klerikalcu, ki je poprej vedel veliko povedati o kazni božji, katera tepe „liberalce“.

„Zamaknjeno svetnico“ v Žiberšah ne sme nobeden več hoditi gledat. To je odlok politične oblasti. Ta teden je vedno zastražen uhod k nji. Toliko v pojasnilo, da se ne bo zopet kdo iz daljnih krajev napotil k „zamaknjeni“ v Žiberše. Ta žena je bolna na duhu in jo bodo prej ko mogoče prepeljali v blaznico.

Umrl je v Žiberšah Janez Turk v starosti 97 let. Bil je najstarejša oseba v župniji Hotedršici. N. v m. p.!

Vremensko poročilo za vas Zagorje in okolico v letu 1908. Pri tukajšnji vremenski postaji se je v letu 1908. opazovalo sledeče: 1. Dežja je padlo skupno 805 mm torej za 718 mm manj kot leta 1907. Največ padavine smo imeli meseca avgusta 236 mm, najmanj v januarju 16 mm, nekaj več v maju 17 in septembru 19 mm. Največ deževnih dni pa je bilo aprila, namreč 19. Iz tega je razvidno, da je bilo ravnokar preteklo leto izredno suho, kar je bilo vzrok, da nismo v naši občini pridelali prav nič sena. Meseca avgusta je pa padlo v dveh dneh toliko dežja, da je nenadoma nastopila reka Pivka in preplavila vse nižje ležeče njive in travnike ter na ta način uničila skoraj vso otavo, kar je vzrok sedanji gospodarski krizi na Gornji Pivki. 2. Največ snega je padlo 1. februarja 5 cm, zadnjič pa smo ga imeli 6. aprila. Prvi sneg v tekoči zimi smo dobili 19. decembra, ki je pa kmalu zginil. 3. Najhujši mraz je bil $-11^{\circ}C$ dvakrat meseca decembra, enkrat pa $-10^{\circ}C$ meseca januarja. 4. Najhujšo vročino smo imeli 31. maja, popoldne ob 2. uri v senci je kazal toplomer $+29^{\circ}C$, za tem 12. julija $+28.7^{\circ}C$ in 5. junija $+27.3^{\circ}C$. Razmeroma hladen je bil avgust radi mnogega dežja ter se je ta mesec živo srebro najvišje pospelo dne 25. do $+25.8^{\circ}C$ v senci ob 2. uri pop. 5. Neviht je bilo skupno 11, pa nobena prav močna; prva je bila že 1. apr. pop. s sodro, zadnja pa 5. sept. 6. Slane v pretekli spomladi sploh ni bilo; zato je vse drevje jako lepo odcvetelo in obrodilo premnogo žlahtnega sadja. Obiskala je pa nas slana že pred začetkom jeseni dne 9. septembra, ki je pokončala skoraj vso ajdo. 7. Jesenska suša je končno povzročila, da ni mogel kmet vsejati o pravem času ozimine, ampak šele okoli vseh svetnikov, vsled česar je malo upanja, da bi kaj obrodila. Sploh je bila letina v preteklem letu, razven krompirja, jako slaba; zato težko pričakujejo tukajšnji prebivalci kaj boljših novic iz Amerike, katerih pa le neče priti. Povrhu pa še sena iz državne podpore ni, da bi vsaj ne stradala živina!

Pri opazovalni meri na Pivki v bližini izvirka pri Zagorju je za leto 1908. zaznamenovati sledeče: Struga reke Pivke je bila popolnoma suha v mesecih februar, junij, julij, oktober in december. Manj kot pol

meseca je tekla voda po strugi mesca maja in septembra samo 4 dni pa novembra. Najvišje je stala vođa 16. avgusta namreč 80 cm, med tem ko je bila leta 1907. najvišje 102 cm

Popravek. Gospod Ivan Božič v Zagrebu je podaril čitalnici v Podragi 200 K (ne čitalnici v Staremtrgu).

Narodno gospodarstvo.

Molža brejih krav. Krave imajo pred otelitvijo včasih veliko, boleče vime. Take krave je treba pomolzti in sicer prav nalahno in previdno. Vime naj se potem umije s tem mlekom. Če je vime že zateklo, vzemimo surovo maslo, v katerem smo zarumenili nekoliko čebule ter namažimo vime ž njim (seveda ko je surovo maslo ohlajeno, ne več vroče).

Strup za vrane je fosforov sirup. Dovoljenje za uporabo tega strupa dobimo pri c. kr. glavarstvu. Kupimo ga lahko pri Janos Virker, rakoskeresztur Budapest melet. Posoda sirupa, katerega se pomeša v kri ali med krompir, stane 7 K ter zadostuje za 25 litrov krvi ali pa za sod kuhanega krompirja.

Goreč petrolej pogasimo z mlekom, ne z vodo.

Driska konj. Žakljevinu zmočimo v gorki vodi in jo dobro ovijemo. Ž njo ovijemo konju prsa, trebuh in hrbet. Potem pokrijemo žival s suhimi žaklji in z dvema gorkima odejama, katere dobro privežemo z dolgim trakom, da se žival ne prehladi. Žival se ogreje in bolečine prenehajo. Če sredstvo ne pomaga takoj, naj se ponavlja.

Zanimiva statistika.

Vpogled v statistiko stanov in javnih naprav kake države nas uči marsikaj, kajti iz nje sklepamo lahko na kulturo in blagostanje prebivalstva. Stanovi in javne naprave izhajajo iz praktičnih potreb vsakdanjega življenja in pa iz stremljenja po družabnem redu, po izobrazbi, umetnosti in razkošji. Z rastočo kulturo se pojavlja vedno več novih stanov in naprav, vsaka nova iznajdba razširja človeštvu delokrog, človeški duh pa bo našel vedno novih poti in ni se bati, da bi bilo kdaj delavcev preveč.

Poglejmo si statistiko stanov in javnih naprav pri nas v Avstriji. Začnimo pri onih, ki služijo pred vsem praktičnim potrebam. Najvažnejši izmed vseh je bil vedno in je tudi še danes kmetijski stan, temelj je in podlaga vsem drugim stanovom. Prebivalce širne Avstrije preskrbuje z jedjo in pijačo 285.000 zemljakov, 37.303 graščakov in veleposestnikov, 16.050 živinorejcev, 48.000 posestnikov vrtov, 12.100 vinogradnikov. Kakor od vseh drugih stanov, zahteva duh časa tudi od kmetijskega stanu napredka. V tihe gorske vasice in zakotja je že prišel glas od stroja, pomočnika pešajočemu kmetovalcu, katerega je zapustil delavec, da se naseli rajše v mestu pri lažjem in bolj plačanem tovarniškem delu. 530 tovarn je že v Avstriji, ki iz-

delujejo stroje za kmetijstvo. Z združenimi močmi si bodo nabavile občine stroje in kmetu se ne bo treba več toliko truditi v potu obraza. Pusto zemljo izkoriščamo s pomočjo gnojil, vedno bolj se razširjajo umetna gnojila, ki se izdelujejo že v 200 tovarnah.

Potreba organizacije tudi prešinja kmeta, stremi po samopomoči o čemur priča 3450 kmetijskih družb, ki procvitajo v Avstriji, poleg 130 društev za umno živinorejo, 413 za konjerejo, 342 za čebelarstvo, 100 za perutninarstvo, 66 za sadjerejo. Tudi država in dežela skrbi za šole, za kmetijstvo, gozdarstvo in vinorejo, kjer se mladeniči pripravljajo za umno in premišljeno gospodarstvo. Za povzdigo konjereje se vzdržuje 139 kobilarn, za povzdigo sadjarstva 285 drevesnic. Iz vseh teh podatkov razvidimo napredek kmetijstva in stremljenje po napredku.

Jako zanimiva in obširna je statistika avstrijske industrije, a navajanje vseh števil, ki govore mogočen jezik in pot po tovarnah, bi nas peljale predaleč, le pomislimo, da je 11.000 veleindustrijalcev v Avstriji, kateri v najrazličnejših podjetjih uporabljajo na milijone delavcev, ki imajo vsi svoja društva in organizacije. Da bomo pa imeli vsaj nekoliko upogleda v obširnost naše industrije, omenimo naj nekatere tovarne, kojih števila zbuja zanimanje zlasti zato, ker nam kažejo kako podpira kultura, razvada in razkošje današnjega rodu industrijo.

Avstrijski kadilci vzdržujejo 62 tobačnih tovarn, kojih izdelki se prodajajo v 46.000 trafikah. Za tobak potrebujejo papir za cigarete, ki se izdeluje v 35 tovarnah, pipe, ki jih izdelujejo v 300 tovarnah. Kadilci so torej mogočni pospeševalci industrije. Tobakarji nimajo smisla za boljše dišave, zato so drugi ljudje bolj zanje dovzetni, mnogo jih mora biti, kajti število tovarn za izdelovanje dišav je 105. Ljuba snažnost da podjetnim glavam dokaj zaslužiti, saj je tovarn za voščilo za črevlje 227, za izdelovanje pomad in čistila pa 64, 17 tovarn za zobotrebnike je že izvabila higijena. Za otročiče tudi že dela industrija, saj imamo 242 tovarn za izdelovanje igrač. Za naše godce pri svatbah je 12 tovarn za harmonike. V 70 tovarnah se izdeluje šampanjec za naše veseljake in v 240 stezniki (moderci) za naše dame. To vse znači visoko kulturo, ki pa je nekoliko zašla s prave poti. Pa pustimo luksuz in preidimo zopet k potrebam.

Obrtniki pridejo poleg kmetijstva najbolj v poštev. 47.000 mesarjev, 29.650 pekarjev, 130.000 gostilničarjev, 56.500 (!!) žganjetočev, torej več nego pekarjev, dokazuje koliko se poje in popije v Avstriji.

84.700 črevljarjev in 62.000 krojačev in šivilj obuva in oblači Avstrijske prebivalce, 15.900 zidarskih mojstrov, 13.000 tesarjev, 8700 kleparjev, 12.500 kovačev, 46.000 mizarjev jim postavlja varne domove.

Poleg kmetijstva in industrije so pa še drugi činitelji države, ki skrbe za red, za duševne potrebe in za napredek človeštva. Za čuvarje verstva v Avstriji je nastavljenih 31.500 duhovnikov in ustanovljenih 1660

samostanov. Ljudskih in meščanskih šol je 32.000, srednjih 480, univerz 16, učiteljev 67.500, profesorjev 11.500. Uradnikov vseh vrst je 115.200, častnikov pa samo 12.000. Za zdravje skrbi 16.700 zdravnikov, za pravico 10.800 odvetnikov. Plemičev je v Avstriji 16.400.

Potreba po znanosti, umetnosti in zabavi je ustvarila 3700 bralnih društev, 110 gledaliških družb, 700 glasbenih društev, 258 godb, 212 plesnih šol.

3500 pisateljev in časnikarjev napolnuje knjige in časopise, 1800 igralcev in plesalk je nastavljenih po gledališčih, 5200 je godbenih učiteljev in 400 slikarjev. Za šport skrbi 863 telovadnih, 356 planinskih društev in 160 drsališč.

Še dobrodelnih naprav ne smemo pozabiti, iz katerih sklepamo lahko na usmiljenje in dobroto prebivalstva. Sirote se zatekajo v sirotišnice, katerih je 197, bolniki v bolnice, katerih je 1430, za gluhoneme je 26 zavodov, za slepce 17, otroških zavetišč je 60, blaznic 55. — Ni li res, da številke tudi vedo kaj zanimivega povedati?

Po svetu.

Za italijansko univerzo. „Giornale d' Italia“ piše: Aneksija Bosne ni povzročila na Italijanskem nikakega vznemirjenja, a vprašanje o univerzi prešinja vsa srca. Avstrija naj ne zamudi prilike, ki ji je dana, da da univerzo in s tem popravi krivico. Tudi opominja Erentala na obljubo, da bo univerza v Trstu.

Občinski svet in župan iz Mesine kaznovani. Občinski svet v Mesini je razpuščen vsled velikih nerednosti, ki so se godile po potresu, župana so izročili vojaškemu sodišču. Iz Amerike je dospel v Mesino parnik „Keltik“ z mesnimi konzervami in drugimi jestvinami. Prinesel je izdatno pomoč.

Morilca Doverja so usmrtili v torek v Karkasonu. Umoril je svoja delodajalca, stara zakonca in ju oropal za 240 frankov. Zločin je posebno gnusen, zato, ker sta ga starčka iz dobrote vzela k sebi v službo, akoravno sta vedela, da je bil že večkrat kaznovan radi težkih zločinov. Hotela sta mu pomagati, da bi postal zopet pošten in dober človek.

Kolera v Petrogradu. V Petrogradu se je zopet pomnožilo število bolnikov. V štiri in pol mesecih je bilo 9400 slučajev obolevnosti na kolero, v 3700 slučajih smrt. Glavni vzrok razširjanju bolezni je okužena voda. Izvedenci trdijo, da ni misliti na omejitev strašne bolezni predno ne napravijo novega vodovoda in kanalizacije. Bati se je zlasti, da se kolera razširi na spomlad. Pred božičem je bilo le še po 10—15 bolnikov na dan, a sedaj jih je zopet 40—60. Oblasti so odredile, da se voda sme uživati le prekuhana. Na praznik blagoslovljanja vode, 19. (6.) januarja, so v ruskih cerkvah rabili samo prekuhana vodo. Nekateri duhovniki so se upirali tej naredbi, češ, da ima blagoslovljena voda moč ozdraviti bolnike, ne more pa nikdar napraviti iz zdravih bolnike. S pomočjo metropolita jih je oblast pomirila.

Za treznost. V Ameriki je z veliko vnemo delovala za povzdigo treznosti gospa Nacjon. Sedaj je prišla v London ter začela tu boj proti alkoholu in kajenju. Takoj prvi dan je pokazala svojo energijo. Ko je zapazila v tramvaju reklamno tablo za žganje, jo je strgala in oklofutala nekega dečka, ki je kadil cigareto. Popoldne je propovedovala po cerkvah pred velikansko množico, zvečer je prišla v neki varijete a tu so jo sprejeli z gnilimi jajci in grožnjami. Ko se je rešila za kulise, izbila je tu še nekemu delavcu steklenico piva iz rok. Peljala se je nato v drugo gledališče. pa tudi tu ni imela sreče. Če bi se vse ženstvo poprijelo s tako vnemo boja proti pijančevanju in kajenju, bi bil celi svet kmalu veliko društvo treznosti.

Ljubosumnost. Iz Radgone poročajo: 26 letna delavka Marjeta Melin, ki ima šest otrok, je šla s svojim možem v gostilno k plesu. Tu so se ji prilizovali cigani, a ona jih ni zavrnila. To je vzbudilo ljubosumnost njenega moža, ki pa ni ničesar omenil. Pozneje je objel svojo ženo in ji je pri tem potisnil nož v vrat. Ko je žena hotela potegniti nož iz rane, se je še močno vrezala v roko. Težko ranjeno so prepeljali v bolnico.

Za kratek čas.

Predbacivanje. Vdova jokaje: „Zdaj je moj dobri mož vendarle umrl. Oh, gospod doktor! Zakaj mu niste dovolili, da bi bil še nazadnje pil žganja!“

Gospodar ali kuharica. Kuharica, (katero zmerja gospa, ker je prišla prepozno iz gostilne): „Nobene besede več, gospa! Ali mislite, da stoji Vaš mož pred vami?“

Dolgo je čakal. Otrok: „Stari oče, koliko let imate?“ Ded: „87 let sem star!“ Otrok: „Vi ste torej za 80 let starejši kot sem jaz!“ Ded: „Tako je, moj dragi!“ Otrok: „O, to ste pa morali name dolgo čakati!“

Poslano.

Bliža se že čas, ko bo zadelo nas presenečenje veselo, ki bo pa to posebnost imelo, da bo vse drugo prekosilo, kar se je in se bo temu enakega priredilo. — Glejte čudo se godi: staro in mlado, ki je prišlo v Postojno na maskarado, se vrti rado. In kaj je temu vzrok? Ha! to že ve vsak otrok! Saj bo na plesu vojaška godba iz Trsta igrala. (Da smo jo dobili, pač ni zasluga mala.) In te godbe lepa čednost je ta, da nam vedno lepo zaigra. Ti ljudje tako dobro muzicirati znajo, da polke, mazurke in valčke lahko meže igrajo. — Garantiram ti, če se tako čotaš, da pri tej godbi najtežji in najbolj zamotani tramplanček plesati znaš. Navsezadnje pa, če se ti plesati ne bo zljubilo, se bo pa že kaj dobilo, kar te bo razveselilo. Torej kar hitro si preskrbi dopust in se pripelji za predpust v Postojno mesto, bomo že skrbeli za dovolj široko cesto, da se ti ni treba bati karambola in družega dne tudi glavobola. — Torej velja, kar v roko vdar' in obljubi, da prideš! Na zdar!

Notranjci! Zahtevajte „Notranjca“ v vseh gostilnah!

Loterijske številke.

Trst, 30. januarja	77	5	7	85	6
Praga, 3. februarja	17	48	77	44	18

Trpežni folc

navadno strešno opeko „Kavljar“ in zidno opeko izdeluje ter ima v zalogi

Karol Jelovšek

e. in kr. dvorni založnik opek na Vrhniki.

Zastopnik

valjčnega mlina **Vinka Majdiča** iz Kranja **Slavoj Jenko** ima zaloge za odjem na debelo v Trnovem in Podgradu.

Trgovci: „Svoji k svojim.“

Zelodčne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodčne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Zelodčni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri **Mariji Pomočnici** v Vipavi.

Obširno posestvo

obstoječe iz hiše, mlina, dveh gospodarskih poslopij, ki imata tri velike hleve, pod in dve veliki snici, dve kleti, dalje obstoječe iz devet delov travniščne in več delov gozda. Poleg tega se nahaja več njiv in velik vinograd, ki je sedaj v pušči, a ima krasno lego in je zelo pripraven za nov sadež.

Proda se iz proste roke od posestnika, imetnika

Janeza Freliha

na Vitošah št. 4., pošta Št. Vid pri Vipavi, Notranjsko.

Proda se po dogovoru! Več se izve pri ravnoistem!

FRANC KRAIGHER

krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje
oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno!

Postrežba točna.

Slab želodec ne prebavi ničesar

ter povzročuje, da smo brez pravega teka, da boli želodec, da nam je slabo, da boli glava. Prav gotovo pomagajo proti temu

Kaiserjeve Metine Karamele.
Zdravniško preizkušene.

To sredstvo oživlja, pomaga prebaviti in krepi želodec.
Zavitek 20 in 40 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus**, Vipava; **F. Bakarčić**, Postojna; **A. Bohinc** in **U. pl. Trnkóczy**, Ljubljana; **K. Andigajne**, Novomesto; **D. Pirc**, Idrija.

Vsak zaveden Notranjec naj se naroči na naš list!

Več večjih in manjših

stanovanj

in tudi meblovanih sob v moji hiši

oddam takoj v najem.

Kdor želi o tem pojasnil, naj se pri meni oglasi.

KAT. KENDA v Postojni.

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašelj

hripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu naj kupi zdravniško priporočene

Kaiserjeve prsne karamele

s 3 smrekami.

5500 notarsko priznanih izpričeval. Škatlja 80 h.
Zavitek 20 in 40 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus**, Vipava; **F. Bakarčić**, Postojna; **A. Bohinc** in **U. Trnkóczy**, Ljubljana; **K. Andigajne**, Novomesto; **D. Pirc**, Idrija.

Nova slovenska trgovina!

Lenasi & Gerkmán, Ljubljana.

Priporočá za pomlad in poletje: Najnovejše kamgarne in druga sukna za moške obleke. = Novosti raznega volnenega blaga za ženske obleke in bluže. Najrazličnejših vrst bastisti, sateni, kambriki. = Velika zaloga perilnega blaga, šifona, gradelna, blaga za rjuhe in platna vseh vrst. = Fine garniture, odeje, preproge in zavese. = Solidne cene in točna postrežba!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že **nad 15 milijonov kron.**

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov. Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
= dopoludne. =

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.